

NUB SARAJEVO

R 324

I 14389
EPITOME VETUSTATUM
PROVINCIAE BOSNIENSIS.

S E U

Brevissimum compendium historico-chronologicum de antiquitate, variisve suis vicissitudinibus, & consistentia usque ad hæc tempora inclusivè, Accitis Catalogis Vicariorum, (qua Vicariæ quondam.) Minis. Provincialium, Scriptorum: & assumptorum ex illa ad Pontificiam dignitatem.

Accedit denique Catalogus omnium Provinciarum Cismontanæ Familiæ novissimè dispositus à P. Carolo Maria Perusino ex Gonz. Juxta præcedentiam, quæ cuilibet in Ordine competit. Ac tandem in calce Valor soli Bosnensis describitur: Congesta, & compilata

A'

P. PHILIPPO ab OCCHJEVJA

Ex Ministro Provinciali jam tum ante novissimam divisionem inclytæ Provincie S. Joannis à Capistrano ab hac Bosnensi.

Isi tibi Vite Legenti Characteres Dant eraM.

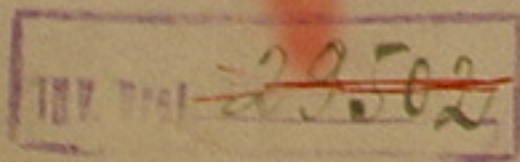
Venetijs typis Dominici Lovisa 1765.

428 205

PROLOGUS.

Cum post^uma Nata, Inclyta nimirum Provincia S. Joan. à Capistrano prodiit ex hac Bosnensi: Suppressa hæc, & in Custodiam deposita ingemisset, ni Supplici cum prece illico informatio humiliata fuisset sanior Reverendis. Patri Clementi à Panormo, tuuc Minis. Gener. totius Ordinis Minorum: ac per eundem SS. D. Clementi XIII. quem Deus diu incolumen servet: Quorum uterque, juxta onomasticam sui, clementissime dignati sunt præcipere jura antiquissimæ hujus, Matris multarum, Provinciæ indemne servanda; vetusque sigillum ei cum omnibus privilegiis, & præeminentia antiqua, restituendum. Quod tam parum placuit PP. mox divisæ Prov. quam illico parare orsi sunt paranda, producturi in Cap. Gen. Mantuano tunc iminenti, atque vocaturi in jus prædentiam. Super qua re edocti tardiusculum, satis angebamur cum temporis angustia, tum monumentorum carentia, cuncta quippe vetustiora hic desiderabantur, utpote aut una cum Conventibus sæpe pernicie consumpta, aut à FF. tyrannidem fugientibus alio translata. Porro ultimis hisce temporibus hujus sæculi Archivia in Christianis partibus servabantur. Cum his omnibus diligentia adhibita, nec labori parcentes conquisivimus, quantum præfate emergentiæ permiserant, & compilavimus ea, quæ primo Cap. continentur provisionaliter dumtaxat, ut, si præcedentia in jus vocanda fuisset: sicuti profecto fuit vocata, & decisa in nostri favorem: fundatis rationibus, & juribus auctoritas decisiva imitatur. Et eundo ad prælaudatum Cap. Gen. Mantuanum celeriter impressioni dedimus ita, ut nec mendas typi emendare licuerit: Quocirca recudi ea oportuit; & tali occasione Cap. 2. cæteraque sequentia addere satagemus. Nemo ergo miretur hanc epitomem adeo esse compendiosam, plurave desiderari pro complemento talis qualis historiolæ; sed oportuniora tempora, & monumenta nactus, inventis addere æmuletur, si placuerit.

CA-

R 324

CAPUT I.

De antiquitate, & Natis Provinciæ Bosnensis.

§. I.

1. **H**anc Provinciam sub titulo Vicariæ antiquissimam esse, & ipsi Religioni Seraphicæ ferme coævam (quidquid dicat Pater Franc. Gonz. & alii ex ipso) nemo ire inficias potest. Nam illa anno Domini 1260. Religionis vero 51. jam excreverat in 8. custodias, ex quo constat eam multo prius suo gavisam fuisse exordio. Enim vero prædicto anno sub Generalatu D. Bonaventuræ in Capitulo Generali intermedio Narbonæ celebrato factus fuit Catalogus Provinciarum, & Vicariarum: Et inter has, primum locum optinet Bosnensis. *Prima Vicaria Bosnensis habet octo Custodias &c. Harol. & Wadd. ad an. 1540. num xx.*

2. Plurimæ utique Provinciæ ex hac prodire, partim immediatè, partim mediantibus subdivisionibus. Et quidem primo, S. Nicolai in Apulia. Nam dum ibi Græci habitarent, erat Bosnensis Vicariæ custodia S. Cath. quæ successu temporis numero fratrum, & conventuum aucto, divisa est, & decorata titulo Provinciæ ante Parentem. Nunc vero sub divisa est in duas. Item omnes Provinciæ, quotquot sunt à Mari Adriatico usque ad confines Tartariæ, & montes Carpiticos Hungariæ, surrexerunt ex Bosnensi. (Si earum surrectio spectetur post Bullam Eug. IV. incipit. *Dum salutaria laborum vestrorum studia*) Qua Pontifex subjugaverat Bosnensi Vicariæ universa loca totius dictæ circumferentiæ, his verbis. *Nec non omnia loca & domus ordinis, & observantiæ prædictorum ubilibet à Mari Adriatico usque ad confines Tartariæ, quæcumquæ, & quotcumquæ numero sint, de dicta Vicaria esse, illique perpetuo subesse . . . decernimus; Nec non omnes in Regno*

A 2

Hun-

Hungariæ &c. Dat. Romæ apud S. Petrum an. incarnat. Domini 1446. Quinto nonas Julii Pont. nostri an. 16. Item Harol. hæc habet. Inaudiens autem Pontifex FF. Vicariæ Bosnæ valde frequenter, & fractuose laborasse pro infidelium reductione, ac specialiter multos Ruthenos ex Hungaria, & Transilvania sua predicatione conversos baptizasse, declaravit omnes domus, ac loca Regularis observantiæ ubilibet à Mari Adriatico usque ad Confines tartariæ ad Vicariam Bosnæ pertinere.

3. Diximus notanter: *Si earum surrectio spectetur post Bullam Eugenii IV.* Inficiari quippe non potest, quod jam tum tempore Principis Belæ viguerit Provincia Hungariæ. Et si per dictam Bullam, aut in toto, aut saltem in parte ad Bosnensem Vicariam accesserat. Iterum auctoritate Nicolai V. rediit in se ipsam: Nam hic omnia loca à flumine Drava (quam Wadd. & Horal. Zelbam appellant) Secrevit, & fecit Provinciam Hungariæ: quæ postmodum diversis subdivisionibus facta, nunc plures numerat. Item Provincia Dalmatiæ proculdubio præextiterat. Nam in Catalogo Narbonensi cit. supra num. 1. illa optinet 9. locum inter Provincias, Bosna vero locum 1. inter Vicarias. Et sicut auctoritate Eugenii IV. ad Vicariam Bosnensem accesserat, ita auctoritate Nicolai V. iterum divisa est, ac tandem subdivisa in duas, nimirum, Dalmaticam S. Hieronymi, & Ragusinam, Provincia Dalmatiæ gloriari potest, quia habuit Ministrum Provinciale. P. Hieron. de Asculo, qui postea fuit Min. Generalis Ordinis, dein Cardin. tandem summus Pont. Nicolaus IV.

4. Ex his patet, quoniam jure nonnullæ Provinciæ, licet ex Bosnensi prodiverint, præminentia, & præcedentia super eam gaudeant, quia, nimirum, aut ante accessionem ad Vicariam Bosnensem præextiterant: aut divisæ, titulo Provinciæ ante Parentem sunt decoratæ, consequenter & præminentiam adeptæ.

5. Utrum autem Vicaria Bosnensis, ante divisionem in Provinciam *Bosna Croatia*, & in Provinciam *Bosna Argentina* fuerit decorata titulo Provinciæ, incertum mihi probatur. Dicit quidem P. Franc. Gonzaga, quod P. Bartholomæus ab Alvernia, qui venerat qua Vicarius Missus ex Italia 1407. opti-

nue-

nuerit eam decorari tit. Provinciæ: sed posteriora monumenta ordinis contrarium indicant pluribus in locis. Unum sufficiat adducere. In Cap. Gener. celebrato in Insula Bisentina anno 1469. Cum Dalmatia iterum divisa est à Vicaria Bosnensi, illa decoratur titulo Provinciæ, Bosna vero non, sed titulo Vicariæ, ex quo evidenter mihi probatur eam nondum fuisse Provinciam declaratam, aliàs illi hujus tituli honor non denegaretur, sicut Dalmatiæ mox divisæ non denegatur. Do verba actorum dicti cap. Generalis ex Cronologia P. Mich. Ang. de Neapoli. *Tertio ordinata. Primo: quod FF. Ragusæi cum locis suis sint una Provincia cum PP. & locis Dalmatiæ. . . Et si contigerit FF. Vicariæ Bosnæ ad eos &c.* Nec mirum hic falli P. Gonz. qui circa has partes in aliis quoque multis fallitur, utpote, qui, (ut ipsemet fatetur) non potuit habere tunc bonam informationem rerum harum partium. Unde fallitur asserendo, *Primo: quod Vicaria Bosnensis exordium habuerit sub Reverend. P. Gerardo Odonis, ubi tamen ante 70. in 80. annos jam erat, ut diximus num. 1. Secundò, quod laudatus Reverendissimus Jaderam, & ad has partes appulerit anno 1339. appulit enim post factum Cap. Generale intermedium Assisij an. 1340. Tertio: quod missus fuerit à Clem. VI. qui potuit ab hoc mitti, si hic ad Pontificatum summum primò, anno 1342. fuit assumptus? Quarto: quod P. Bartholomæus ab Alvernia ab an. 1407. per continuos 40. annos Bosnam gubernaverit: legitur etenim, quod P. Jacobus de monte Prandone (i. e. D. Jacob. de Marchia) qua Vicarius sit huc missus 1425. Ita falli potuit etiam in asserendo, quod prælaudatus P. Barth. ab Alvernia obtinuerit Bosnam decorari tit. Provinciæ: alias cur ex post hic titulus illi fuisset subtractus?*

§. II.

§. II.

De divisione Bosnæ, in Provinciam *Bosnæ croatiæ* (quæ ad præfens Carniolia dicitur) & *Bosnæ Argentinae*.
Et, de jure præcedentiæ inter illas.

1. **H**ÆC divisio diu quidem agitata, ac tandem effective & complete fuit facta anno 1514. Quantum verò ad præcedentiæ; Videtur, hanc fuisse debitam Bosnæ Argentinae, minus historiam hujus divisionis callentibus. Primo: quia hæc est origo & Mater gloriosa illius, sicut & multarum aliarum Provinciarum: Neque illa potuit ratione decorationis titulo Provinciæ ante Parentem (sicut aliæ quædam Natæ suæ) hanc præcedentiæ sibi vindicare, cum tali titulo sint simul decoratæ, sive hoc factum sit ante, sive in ipsa divisione. Secundo, Croatæ utique hanc divisionem petierant, resistentibus Bosnensibus, ut constat ex P. Fran. Gonz. in Proemio Bosnæ Croatiæ. Itaque videntur hi debuisse amittere jus ad præcedentiæ atque præminentiam.

2. Verumtamen sciendum est, quod hæc Vicaria (sive Provincia) ante fatam divisionem semper constiterit sub universali nomine Bosnæ, appellata *Vicaria*, & *Provincia Bosnæ* dumtaxat. absque ullo cognomine. Porro cum in fata divisione utrumque membrum retinuerit partem Regni Bosnæ (quia hæc divisio Bosnam ferme per medium tunc secuerat, sicuti eam secat fluvius Verbas) neutrum veteri glorioso titulo voluit privari; sed hoc retento, acciverunt cognomina ad differentiam. Una itaque appellata fuit *Provincia Bosnæ Croatiæ*; Altera vero, *Provincia Bosnæ Argentinae*. Illa, tunc temporis, constiterat in occidentali plaga Regni Bosnæ (habens nonnulla monasteria etiam in ditione Imperiali Croatiæ) quæ nondum erat eo tunc adeo inundata, atque populata rabie Turcicæ pernitiei. Pars hæc etsi minor extensione, dignior tamen principalitate erat; utpote in qua famosa urbs Jajce in ripa occidentali fluvij Verbas sita, quam tunc Regni Metropolim fuisse, dixerimus,
Re-

Regumque, ac Banorum quondam sedem. Nec in jus vocandum est tunc Bosnam fuisse ita secatam ac divisam. Nam eodem anno divisionis 1514. In Cap. Prov. celebrato Cætinæ, elegerunt primum Min. Prolem P. Petrum à Jajce Natione Bosnensem. Item anno 1523. Cap. Provinciale celebrarunt in eadem urbe Jajce, nec umquam amplius hæc Provincia *Bosnæ Croatiæ* interrupit sua comitia, sed semper viguit. Non sic Provincia Bosnæ Argentinae. Nam.

3. Provincia *Bosnæ Argentinae* constitit in parte orientali Regni, quæ eatenus inundata fuit & populata à Turcis, quatenus 30. Monasteria, seu domus fuerint destructæ. Religiosique mutato habitu in domibus rucularum delitescerent. Quo accidit, ut hæc Provincia non illico viguerit in actu exercito, sicut prior, sed siluit: Nec comitia illico in ea sunt cæpta celebrari. Post novem annos divisionis, legitur fuisse Min. Provincialis quidem P. Stephanus Cuçich Dalmata; an per vota, aut alia auctoritate electus? mihi non probatur: qui cum aliis 10. religiosus captus à Turcis, dum duceretur ad Præfidem, profugit in via, nec amplius comparuit: reliqui vero crudeliter fuerunt extincti. Et quinque Monasteria solo æquata. Post hoc per annos 40. Siluit Provincia Bosnæ Argentinae, nimirum usque ad an. 1568. & primò tunc aliquantulum rabie Turcica mitigata, quædam loca restaurata inhabitari cæperunt, comitia celebrari, ac Provincia hæc vigere denuo.

4. Ex his patet, quod licet Provincia Carnolix vere sit filia Bosnensis Provinciæ; verum tempore divisionis cum illa, ut præfertur num. 1. hoc §. partem Regni Bosnæ, & quidem principalem retinuerit, ideo & nomenclaturam non amisit, sed appellata fuit Provincia *Bosnæ*, accito cognomine *Croatiæ*, sicuti alia *Argentinae*. Aliunde licet utraque simul decorata fuerit titulo Provinciæ in actu signato; In actu tamen exercito Provincia *Bosnæ Croatiæ* utique præcessit Provinciam *Bosnæ Argentinae*, quæ diu siluerat, ut mox num. 3. diximus. Itaque jure legitimo illa præced. & præminentiam super hanc vindicarat.

5. Sed neque ex eo, quia Croatæ petierant divisionem, amise-

serant præcedentiam: quia amissio hæc pro pæna culpæ supponitur deberi: Porro ubi culpa deest, etiam pæna desse debet, Cum autem petierant illi divisionem, necessitas urfit, non ambitio culpabilis, ut patet ex Gonz. l. cit. num. 1. hujus §. Itaque nec ex hoc capite &c.

6. Postquam autem Turcæ successive inundaverint etiam occidentalem partem Regni Bosnæ: Aliunde Monasteria *Bosnæ Croatiae* in Christianitate per Croatiam, & Carnioliam sunt aucta, Religiosi hujus Provinciæ se retraxerunt ex toto Regno Bosnæ: Quocirca Filii Provinciæ *Bosnæ Argentine* illis Christianicollis, qua Missionarii, & Parochi cæperunt inservire, & ita faciunt usque ad hodiernum. Cumque Provincia *Bosnæ Croatiae* nullum jam locum occuparet in Bosna, cessavit & ratio nomenclaturam *Bosnæ* retinendi: Idcirco in committis Gener. anno 1688. decisum est, eam in posterum appellandam esse *Provin. Carniolie*: salvis tamen juribus præcedentiæ &c. utpote legitime possessæ à principio.

§. III.

De divisione Bulgariae, & dimissione Transylvaniae.

1. **E**X Provincia Bosnæ Argentine an. 1645. sub Provincialatu P. Petri Gasparovich, aliàs Lipglianovich prodivit *Provin. Bulgariae*: primo in Custodiam per se & absolutam. Nec dubitaverimus id factum fuisse auctoritate Cap. Gen. eodem anno celebrati Toleti in Hispan. Et qua custodiam perstitisse usque ad annum 1670. constat ex Chronologia Julii, ubi in actis Cap. Gen. celebrati hoc ipso 1670. anno Vallisoleti, hæc leguntur: *Declarat Cap. Gen. quod Minis. Generalis possit destinare Comm. Visit. ad Provinc. Bosnæ Argentine, & Custodiam Bulgariae aliquos ex propriis earum alumnis. Quinimmo dignitatem Provinciæ obtinuit primò anno 1676. à Sanctiss. D. D. Clemente X. summo Pont.*

2. P. Franciscus Miletich. cooptatus in Min. Provinciale anno 1662. dimisit custodiam, & loca, quæ huic Provinciæ erant in Transylvania.

§. IV.

§. IV.

De divisione Provinciæ S. Caii (quæ nunc SS. Redemptoris:) in Dalmatia.

1. **A**Nno 1735. ex Provincia *Bosnæ Argentine* prodivit Provincia S. Caii (quæ modo SS. Redemptoris) in Dalmatia. Hanc divisionem Bosnenses Admodum ægrè tulerunt, utpotè fulcro, & solatio indigentes Christianarum ditiorum utriusque partis, Dalmatiæ nimirum, & Slavoniæ. Idcirco restiterunt duos annos Commissario misso Roma ad hunc effectum, ac faventi divisioni cum Hungaris, & Dalmatis. Cumque auctoritati majorum obsistere non possent: restabat illis durissimum determinari, quam cum parte esse deberent, an cum Dalmatis, aut Hungaris? Dum aliunde neutra pars Bosnam rejiceret, quin affectaret. Certum est, quod tam affectus, quam commoditas & rationes permultæ suaderent Bosnenses cum Dalmatis esse, nullo modo cum Hungaris, quidquid sit de Slavonibus. Ast duo obsistebant. Primum: contraria voluntas Aulæ Vienensis (ut ferebatur, quidquid sit de veritate) nolentis Bosnam secerni à suis, & uniri alterius ditioris, statibus. Secundum. Tres Parochiæ in Slavonia, quæ, ex gratia Imperatoris, à Bosnensibus administrabantur, ac earum proventibus notabiliter Conventus S. Jo: Baptistæ Sutiscæ juvabatur. Itaque tandem consenserunt Bosnenses quoque non aliàs, nisi hac conditione, ut sint cum solis Slavonibus: & Provincia tripartiat. Quod illico fuit Romam scriptum, atque factum. Dalmatæ divisi constituerunt Provinciam S. Caii, quæ modo SS. Redemptoris. Hungari Provinciam S. Jo: à Capistrano. Remanentibus Bosna & Slavonia sub veteri titulo, & dignitate *Bosnæ Argentine*.

2. Verumtamen octavo die post lectum decretum tripartitionis, moritur Minister Provincialis, qui pro Provincia Bosnæ Argentine erat creatus, quam occasionem nacti Hungari & Slavones cum Romæ, tum vel maxime Viennæ, velis, remis-

B que

10
que sunt operati, ut extincta nova Provincia S. Jo: à Capistrano, sint cum Bosnensibus una Provincia: quod & effecerunt; ita ut Min. Provincialis, qui priori Decreto fuit institutus pro Provincia S. Jo: à Capistrano: per novum Decretum fuit factus Minif. Bosnæ Argentinae. Provincia vero S. Jo: à Capistrano fuit tunc denuo extincta.

3. Hæc reunio adeo displicuit Bosnensibus, qui aliunde ut præfertur, affectaverant potius esse cum Dalmatis, ut ad immediatum Capit. General. Vallisoletanum, celebratum 1740. institerint reuniri cum Dalmatis & constituere Provinciam Bosnæ Argentinae, si possibile foret, omissis Hungaris, & etiam Slavonibus. Intentio itaque & petitio Bosnensium tunc non fuit nova divisio, sed nova unio cum Dalmatis directe. Quod cum optinere non potuerint, quia nullus Bosnensium personaliter ibi fuit, quieverunt, Bosnenses quippe divisionibus semper obstiterant potius, sed quanta PP. Hungari pro divisione nova sint moliti, patet ex sequentibus.

§. V.

De divisione in qua anno 1757. prodivit ex Provincia Bosnæ Argentinae novissima Nata, nimirum, Provincia S. Jo: à Capistrano in Hungaria.

1. **N**ovissime ex Provincia Bosnæ Argentinae prodivit Provincia S. Jo: à Capistrano in Hungaria & Slavonia. Licet quippe Bosnenses semper sint execrati divisiones: Hungari tamen postquam ut ut vetustissimis privilegiis Provinciae Bosnensis se præmunivissent, illico moliri cæperunt Bosnensium rejectionem, quinimo Bosnensis Provinciae extinctionem: rati fore, ut hac extincta, eorum Provincia subintret loco ejus cum omnibus præminentibus ac juribus, mutato solo nomine Provinciae Bosnæ Argentinae, in Provinciam S. Jo: à Capistrano. Quocirca lamentari, & conqueri, atque improperari cæperunt Bosnensibus, quasi hi sibi essent aggravio, & in detrimentum, dum eorum Clericos deberent suscipere ad studia:
dum-

11
dumque Capitula, & Congregationes non fierent in Bosna (licet hoc non deffectu Bosnensium; sed quia vocalibus ex Christianitate durum, minusque liberum erat progredi per Turcicam ditionem) & alia, quæ charitas suadet tacere.

2. Viso tamen quod Bosnenses modeste & patienter hæc tollerent, nec de recessu, ad quem iis eos impellere nitebantur, cogitent: Illi ipsi per quondam P. Josephum à Valkovarino institerunt apud Curiam Romanam (ubi non desunt testes conscii hujus eorum instantiæ) pro divisione Provinciae, & rejectione Bosnensium. Cumque minus favorabilem accepissent responsionem, alia excogitarunt molimina, ut cogant Bosnenses ad recessum. Unde.

3. Accusarunt eos apud Aulam Vienesem, quod singulis annis auferant in Turciam bis mille Taleros (Monetam cæteroquin prohibitam efferi in Turciam rigorosissime) congestos partim ex eleemosynis trium Parochiarum, partimque alia arte. Hæc veritas, ni scandalum vitaretur, testata haberi posset ab Excellentiss. Domino Ascanio Guadagni; qui, utpote Commendans tunc Generalis totius Slavoniæ, juxta commissionem Aulæ Vienesis, super hæc fecit inquisitionem, nactusque accusationem fuisse falsam, respondit Aulæ in favorem Bosnensium, ut justum erat.

4. Item anno 1745. Hungari facta Congregatione, seu congressu Bacini in Hungaria, sine PP. Bosnensibus; majora, quam honestum est edicere, confinxerant in Bosnenses; atque ex his decreverunt Bosnam omnino rejiciendam: quod si efficere non poterint, decreverunt nullam Bosnensibus dandam satisfactionem nisi unius difinitoris, vel aliquando (raro tamen) Custodis (ubi tamen juxta Alternativam jamtum ante divisionem cum Dalmatis SS. Redemptoris subscriptam in Cap. celebrato sub Sign. 1711. & firmatam a S. Congregatione, Bosnenses semper debebant tertium Provinciale, & tertium Custodem, aut duos Difinitores simul) quam decretationem & executi sunt; nec difficile, cum illis esset votorum pluralitas. Et esto agre ac lamentabiliter Bosnenses hoc tulerint: Tulerunt tamen, tum propter studia Philosophica, & Theolo-

gica, quæ in Bosna haberi non possunt, ut vel sic eorum juvenes in partibus Hungariæ studiis provideantur, & humanè veluti filii tractentur. Tum ob tres Parochias in Slavonia, quibus notabiliter juvabantur.

5. Verumtamen neque hac submissione contenti Patres Hungari, demum decreverunt tollere à Bosnensibus tres Parochias, quas in Slavonia administrabant, & partire conventibus suis: de quo edocti Bosnenses, Delegarunt Viennam A. R. P. Philippum ab Ochiavja ex Provinciale, & Nicolaum à Lasva Custodem, qui informarent, & consulerent Aulam super tali decreto. Notandum: quod aliunde Episcopi jam pridem inceperant actionem de tollendis Parochiis à Fratribus per Hungariam, & Slavoniam: At hæc usque ad tempora efficere nihil in Fratres potuerunt, præmuniebantur quippe privilegiis Bosnensibus, quasi illi, ut jactaverant, Christianitatem sustentarent in Bosna; in quam tamen nullus, nequidem Superior ad visitationem canonicam peragendam dignabatur ingredi. Ex tunc igitur Aula concessit Episcopis, quatenus à Fratribus libere tollant Parochias, quascumque & quandocumque eas Presbyteris secularibus sufficienter providere poterunt. Bosnensibus verò pro indemnizatione Sacratiss. Regina sequens decretum extradederat: *Pro Patribus ex Conventu S. Jo. Suttiscens, in Turcia situato, tres Parochias Slavonicas hætenus administrantibus, in vicem perceptorum ab eis proventuum, à tempore introducendorum illuc Presbyterorum secularium, ex generali Parochorum cassa annuos Florenos trecentos Clementer resolvit.*

6. Ex præallatis igitur liquet, quod PP. Hungari prius petierint, quæsierintque divisionem; & cum finem præfixum habere non valuissent, nullum lapidem non moverunt, adhibentes omnem conatum constringendi Bosnenses ad recessum, & ad petitionem divisionis. Non tamen coegerunt, neque umquam coegissent omnibus præinfertis moliminibus. Nam Bosnenses patientia accincti, utpote qui fulcro christianarum partium, maxime ob studia Philosophica, & Theologica indigebant, omnia toleraverunt, nec amplius de divisione cogitaverant, quam
cum

cum Hungaris communicatio præsertim per litteras non fuit moraliter impossibilitata. Emergente vero hac impossibilitate, id vel inviti fecisse debuerunt, sicut & fecerunt: Porro quam violenta hæc impulsio fuerit! patet ex sequenti narratione.

7. Licet Religiosis in Dominio Ottomanico commorantibus numquam non fuerit difficilis, periculosa, ac dispendiosa communicatio cum iis, qui in ditione suæ Regio-Cæsareæ Majestatis sunt: Multum tamen difficilior, periculosior, ac dispendiosior evasit post bellum Bagnalucense: Ex tunc quippe pro perpetuo instructa sunt Lemocomia (Vulgo Lazaretti) ita ut quicumque è Turcia illuc Savum vult transire, ac habere conversationem, quadragenam (Vulgo Contumatiam) in lemocomio debeat indispensabiliter peragere. Cum iis omnibus dum Parochias ad ripam Savi Religiosi nostri administrabant, eras modus transmittendi litteras per eos. Porro ex quo introducti sunt in eas Parochias Præsbyteri sæculares, hæc consolatio defuit: litteras quippe alibi trajicendi non remansit possibilitas, nisi in loco lemocomij. Sciendum autem est, quod hic loci trajicendi litteras ultro citroque clandestine à Turcis sit moraliter impossibile, quin aut videant, aut suspicentur (nam ratione status super hoc apprimè invigilant) quo continuo Bosnenses Religiosi debebant exponi non modo dispendio, & multis, sed etiam evidentissimo periculo totalis ruinæ: Non enim semel proditoris insimulati, vitæ pericula subiere, æreque redimi debuerunt. Tunc igitur primo Bosnenses petierunt divisionem carentes libertate à necessitate, quinimmo & à coactione, dici potest, saltem morali; enim verò ex mox dictis patet, eos fuisse coactos. Aliunde quippe his ultimis temporibus Superiores ex illis partibus nunquam dignabantur venire in Bosnam invisendi suos subditos: Nec tam numerosi Religiosi vivere, & contineri poterant absque frequentissimo recursum ad Superiorem ad minus per litteras; consideretur quibus in periculis versabantur Bosnenses; Itaque necessitas, & coactio, minime libertas eorum divisionem petiit.

§. VI.

In hac divisione Prov. Bosnensis suppressa, mox restituitur.

1. **A**Nno igitur 1757. ex Provincia Bosnæ Argentinæ, ut supra diximus, prodivit postuma Nata, nimirum Provincia S. Joan. à Capistrano. Dum hæc divisio in Curia Romana agitaretur, ibidem præsens fuerat P. Philippus penich, (qui Novæ Provinciæ S. Joan. à Capistrano fuit factus Primus Min. Provincialis) Hujus Maxima cura fuit, ut Provincia Bosnæ Argentinæ supprimeretur, & in simplicem reduceretur Custodiam, quasi Bosna non haberet Conventus sufficientes ad constituendam Provinciam: Ratus his jura & præeminentiam Bosnæ Argentinæ suæ Novæ Provinciæ adipisci. Immo cum industria apponi curavit ad titulum particulam *To S. Crucis*. Itaque erat appellata Custodia S. Crucis Bosnæ Arg.

2. Verumtamen illico ac innotuit Bosnensibus talis suppressio Antiquissimæ cæteroquin Provinciæ, gloriosæque Matris multarum aliarum Provinciarum, delegarunt ad Curiam Romanam A. R. P. Philippum ab Ochievja ex Min. Provinciale: Qui cum repræsentalset, non deesse in Bosna loca Religiosorum ac domus ad constitutionem Provinciæ sufficientia; sicut nec numerum Fratrum, qui in pluribus aliis Provinciis, etiam in ditione Christianorum, existentibus, desideratur. Nam præter tres Conventus formales cum Ecclesiis publicis, in quibus officia divina & aliæ functiones adamussim excoluntur, sunt sex Residentiæ: Parochiæ vero 32. suas domus habentes tales quales. Non possunt tamen declarari Conventus plures ac Ecclesiæ publicari propter gravissima tributa; & intolerabilia, quæ super Ecclesiis & Monasteriis Turcis pendi debent. Cæterum si hodie, divina aspirante gratia, Bosna emanciparetur, partim ex Residentiis, partim ex ruderibus Conventuum defolatorum, & destructorum illico possent ultra quam 30. Monasteria in Bosna confurgere. Quo factum est, ut utraq; Curia, Religiosis nimirum, & Pontificia Anno sequenti scil. 1758. Clementissimè

tissime supplicationibus annuens, vetustissimam hanc Provinciam Bosnæ Argentinæ in integrum, cum juribus suis ac si numquam fuisset in Custodiam reducta, ablato etiam adjuncto illo *To S. Crucis* ab ejus titulo: & concesso ei, in majus robur ac testimonium eodem veteri sigillo, cum puro veteri Epigraphe, nimirum: **SIGILLUM PROV. ARGENTINÆ BOSNÆ.** quæ omnia patent ex sequentibus litteris sum. Pont. in forma Brevis datis.

§. VII.

Breve SS. ac Decretum Reverendiss. Min. Gen. restituens Provinciam Bosnæ Argentinæ cum integris juribus, & præcedentia super novam Provinciam S. Joan. à Capist.

CLEMENS PP. XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis Officii nostri divinitus commissi sollicitudo Nos admonet, ut paternam Religiosorum Virorum, qui se sub suavi arctioris vitæ jugo devoverunt curam gerentes, ea quæ tollendis animorum dissidiis, stabiliendaque inter eos fraterna concordia provide instituta esse noscuntur, quo firma semper, atque inviolata persistant, Apostolico muniminis nostri præsidio roboremus. Exponi siquidem nobis nuper fecit Dilectus Filius Philippus de Ochievia frater expresse professus, ac Ex-Minister Provincialis, nec non Procurator specialis deputatus Fratrum, ac Missionariorum Bosnæ Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia nuncupatorum, quod cum ipse à Dilecto Filio Clemente à Panormo Ministro Generali ejusdem Ordinis Decretum obtinuerit super restitutione Custodiæ S. Crucis Bosnæ Argentinæ in Provinciam tenoris sequentis; videlicet = Decretum = Post diutinas, sæpiusque repetitas, tum

tum apud Generales Ordinis Superiores, etiam in Generalibus Vallisoletano Anni MDCCXL. ac Murciano Anni MDCCLVI. Capitulis, tum apud Sanctam Sedem instantias, ex parte Patrum, Fratrum, ac Missionariorum Observantium Bosnæ Argentinae pro divisione Conventuum, Residentiarum, ac Paræciarum; in ipsa Bosna Argentina, sub Othomano Dominio existentium, ab aliis Conventibus, Residentiis, & Paræciis, existentibus in partibus Fidelium Slavoniae, Sirmii, & Hungariae, cum quibus unicam, eandemque Provinciam adhuc constituebant, Bosnæ Argentinae Observantium nuncupatam: prodiit tandem Decretum nostrum sub. die v. Junii Anni proxime præteriti MDCCLVII. in quo, non reluctanter ipsis Slavoniae, Sirmii, & Hungariae Patribus, ac Fratribus, imo verò assentientibus, expetitam tandem perfecimus divisionem, memoratamque Provinciam Bosnæ Argentinae in duas partes ita distribuimus, ut ex Conventibus, Residentiis, ac Paræciis, in partibus Fidelium Slavoniae &c. constitutis, utpote in numero copiosioribus, novam erexerimus Provinciam, Sancti Joannis à Capistrano impofterum nuncupandam; aliis autem existentibus, sicuti prædictum est, in Bosna, sub Dominio Othomano, ob exiguum trium tantum Conventuum numerum, simplicem Custodiam instituerimus, appellandam tamen, & pariter nuncupandam Sanctæ Crucis Bosnæ Argentinae, prout latius continetur in eodem nostro divisionis Decreto; Quod etiam fel. rec. Benedictus XIV. in forma specifica approbavit, & confirmavit, per Apostolicas litteras in forma Brevis incipien. *Ad Regularis disciplinae Observatiam.* sub dat. xv. Junii MDCCLVII.

Sed vix hujus Nostri Decreti notitia ad ipsos Bosnenses Fratres pervenit, quod frequentissimis per litteras interpellationibus (misso etiam ad hanc Almam Urbem R. P. F. Philippo ab Occhievia antiquo totius ante divisionem Provinciae Ex Ministro, tamquam Procuratore, & ex parte ipsorum Delegato) ad Nos provocarunt instantissime supplicantes, ne antiquissimam Bosnæ Argentinae Provinciam, & ex qua quamplures aliae per Pannoniam, ac Illiricum, ut ex Matre filiae

pro-

procreatae sunt, nunc tandem sub Turcico Imperio gementem ob exiguum Conventuum numerum in nudam, meramque Custodiam redactam antiquis, quibus antea gaudebat in Ordine prærogativis, honoribus, ac præminentis expoliari pateremur, Illud quoque in suis precibus addentes, quod etsi apud ipsos tres tantum formales Conventus existant, habent tamen sex Residentias, quæ propter copiosum Fratrum numerum, ibidem inhabitantium, in Conventus formales erigi possent, nisi grave, atque intolerabile Othomano Principi foret tributum impendendum. Possident quoque triginta Paræcias per universum Bosnæ Regnum, Ducatumque Sancti Sabæ diffusas, ubi ad quinquaginta millia vere Fidelium, & Orthodoxorum hominum multitudo reperitur, quibus omnibus ipsi tamquam soli Ecclesiastici Viri in iisdem Regno, ac Ducatu existentes, magnis incommodis, gravissimisque vitæ periculis inservientes, numerum constituunt Fratrum centum circiter & quinquaginta, qui sane numerus in pluribus Transmarinis Provinciis desideratur, quamvis in partibus Fidelium constitutis.

Nos itaque iis stantibus, ad memoratum Decretum Nostrum Apostolicis litteris, ut supra confirmatum ex una parte attendentes: ex alia verò considerantes rationum momenta per ipsos Fratres Bosnenses producta; postquam diu, multumque deliberando hæsitavimus, dilatatis tandem paternæ Charitatis Visceribus, ad pedes Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri Domini CLEMENTIS PP. XIII. per supplicem Libellum à Nobis, nostroque Nomine porrectum, eorum postulationes humiliter demisimus. Sanctitas verò Sua speciali Apostolico Rescripto de die XXI. Octob. MDCCLVIII. Nobis instantiam remittere dignata est in hunc modum = " Sancti-

C

tra-

trarium non obstantibus = C. C. Rezzonico =
 Hinc est, quod honestis Fratrum nostrorum desideriis, quantum in Domino possumus annuere volentes: Respicentes etiam ad solatium Missionariorum, aliorumque Fratrum Bosnensium, sub gravi Tyrannicæ servitutis iugo, Catholicæ Ecclesiæ jugiter inservientium; utque favoribus nostris excitati, ad laborandum in Vineâ Domini Sabaoth magis, magisque accendantur; Nos, Apostolica, quam præmissimus auctoritate fulti, institutam nuper per Decretum nostrum anni præteriti MDCCLVII. Sanctæ Crucis Bosnæ Argentinæ Observantium Custodiam in Provinciam restituimus, erigimus, & deputamus; ac in Provinciam restitutam, erectam & deputatam, præsentium nostrarum virtute decernimus, & declaramus, cum omnibus privilegiis, honoribus, & præminentis, quibus ante divisionem, & in Custodiæ restrictionem, de jure: aut consuetudine, aut quomodocumque alias uti, frui, & gaudere solebat, ac si in hac parte illud Anni MDCCLVII. Decretum nostrum nunquam editum, emanatum, ac promulgatum fuisset, firmis tamen, & in suo robore permanentibus aliis omnibus, quæ in eodem Decreto, quoad Conventus, Residentias, Paræcias, per partes Sclavoniæ, Sirmii, & Hungariæ diffusas, in novam Provinciam Sancti Joannis à Capistrano nuncupandam decrevimus, constituimus, ac declaravimus.

Et, ne ex hac nostra dispositione dissensio aliqua ullatenus oriatur, tum Bosnenses inter, ac Fratres Provinciæ Sancti Joannis à Capistrano super præcedentiæ competentia; tum inter Fratres ipsos Bosnenses, occasione primæ electionis apud eos faciendæ Ministri Provincialis, custodis, & quatuor Diffinitorum; Volumus, ac pari auctoritate decernimus, quod sicuti restitutæ nunc Provinciæ Bosnæ Argentinæ ille honoris, ac præminentis locus convenit, quem ante præfatam divisionem possidebat, ad quem effectum antiquum Sigillum, cum veteri Epigraphe, nempe *Sigillum Provinciæ Argentinæ Bosnæ*, Ministro Provinciali Bosnensi ex nunc restituimus, concedimus, & attribuimus; Sic Provincia Sancti Joannis, veluti filia, huic tamquam Matri, locum & præcedentiam cedere debeat.

beat. Item Generalibus Ordinis Constitutionibus inhærentes, & electionem Ministri Provincialis, ac Diffinitorii Provinciæ modo ut præfertur Bosnæ Argentinæ ad Nos pro hac primæ vice reservantes, eligimus in Provinciale Ministerum R. P. F. Marcum Dobretich actualem Custodem: In Custodem P. F. Bonaventuram Benich Ex-Diffinitorem. In Diffinitores PP. FF. Franciscum Bogdanovich, Thomam à Foinicza, Marianum Aglinich, & Joannem Ivich, à quibus eadem Provincia regi, & gubernari debeat à die præsentium publicationis ibidem factæ, donec expleto triennio, ad aliam electionem juxta easdem Ordinis Constitutiones deveniendum erit.

Præcipimus tandem omnibus Patribus, ac Patribus cæterisque curæ nostræ subiectis, illis præsertim utriusque Provinciæ tam Bosnæ Argentinæ, quam Sancti Joannis à Capistrano, ut per Sanctam Obedientiam, & sub pœnis contra inobedientes latis, iis nostris Decreti, dispositionis, ac institutionis litteris in omnibus, & per omnia obtemperent, & pareant, quibuscumque in contrarium non obstantibus. = Dat. Romæ ex Aracæli die xxiv. Novembris Anni MDCCLVIII. = Frater Clemens de Panormo Minister Generalis, & Commissarius Apostolicus &c. = de Mandato Reverendissimi in Christo Patris. Frater Vincentius Scutari Ex-Diffinit. Generalis, & Secretarius Generalis Ordinis = Loco † Sigilli = ipse vero Philippus, quo præinsertum Decretum firmiter subsistat, & servetur exactius, Apostolicæ confirmationis nostræ præsidio communiri plurimum desideret. Nos igitur ipsum Philippum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & Pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, præinsertum ejusdem Clementis Ministri Generalis Decretum cum omnibus, & singulis in eo contentis, & expressis auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, &

& confirmamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, omnesque, & singulos juris, & facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus, & sanamus. Decernentes easdem præsentis litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac Fratribus præfatis plenissimè suffragari, & ab illis, ad quos spectat, & in futurum quomodolibet spectabit inviolabiliter observari, Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri, debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Provinciæ, & Ordinis præfatorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis, quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permanens, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod præsentium Litterarum transumptis, seu Exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique locorum in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xv. Decembris MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno primo.

Pro Domino Cardinali Passioneo
Joannes Florus Substitutus.

§. VIII.

§. VIII.

De jure præminentie Provinciæ Bosnæ Argentine super Provinciam S. Jo: à Capistrano nuperrimè ex Bosnensi ortam.

1. **P**Ræinsertis, attentis nihil videtur amplius dicendum: Nec ullum jus remanet Patribus Provinciæ S. Jo: à Capistrano ad actionem super dicta præcedentia ac præminentia. Licet quippe nonnullæ Natæ præcedant huic Parenti, quia suo tempore legitime jus sibi vindicarunt, ut visum est §. 1. num. 4. Provincia Tamen S. Jo: nec tale jus vindicavit, nec vindicare potest super suam Matrem.
2. Quod autem Provincia Bosnæ Argentine fuerat reducta in simplicem Custodiam anno 1757. per hoc Bosnenses non cesserunt juri suo, idcirco & habuerunt illico actionem super restitutione Provinciæ: Sicuti & restituta fuit eadem auctoritate, cum omni jure, præcedentia, ac præminentia, illico ac Curia saniolem habuit informationem: ut ex præinserto Brevi §. præcedenti liquidè constat.
3. Neque per hoc, quod Studiis Philosophicis, ac Theologicis caret Provincia Bosnæ Argentine, potest suam præminentiam amittere: Nam dum Slavonia, & Major pars Hungariæ sub Turcis ingemuerat, Bosnensis Provincia illuc extendebatur, & habuit plures Conventus, numquam verò prædicta studia, sed non per hoc amisit præcedentiam suam, sicut nec aliæ Provinciæ, quæ sunt in terris Infidelium, estò careant studiis. Cæterum Missiones Bosnensium, & sustentatio tam numerosi gregis Christi inter infideles, nec minus frugi sunt Ecclesiæ Catholice, nec sacræ Religionis seraphicæ minus cedunt in decus & honorem, quam studia &c.
4. Tandem si Bosnenses necessitate, imo coactione saltem morali impulsæ, petierunt ultimè divisionem, ut clarè ostensum est §. V. num. 7. Hungari eam petierant prius: nullumque non moverunt lapidem ad eam procurandam & ad urgendum

dum Bosnenses ad recessum, ut ostensum est eodem §. V. num. 1. & sequentibus.

5. Cæterum hæc Regula: *quæ pars divisionem petit debet amittere præcedentiam*. Non videtur esse sine exceptione. Enim vero amissio præcedentiæ, est pæna utique: Pæna verò non infligitur nisi pro culpa: ergo quando petitio est necessaria & inculpabilis, non est plectenda tali pæna dummodo parti petenti sint reliqua jura salva ad præcedentiam. Hoc patet exemplo. Quando Bosnensis Provincia fuit divisa in Provincias *Bosnæ Croatiae*, atque *Bosnæ Argentine*, utique Croatiae petierunt divisionem, resistentes Bosnensibus: quia tamen petitio fuit inculpabilis, & necessaria talis divisionis, ut patet apud P. Franc. Gonz. in Proemio Bosnæ Croatiae: Hæc vindicavit præminentiam, nam alia jura ad eam sibi fuere, ut ostendimus §. II. per totum, & præsertim num. 4. Porro quam necessaria, & inculpabilis fuerit petitio divisionis facta ultimatè à Bosnensibus, propter impossibilitatem communicationem cum Hungaris, jam clare diximus §. V. num. 7. Itaque &c.

§. XI.

1. **C**UM itaque in Cap. Gen. Mantuano die 29. Maii 1762. celebrato P. S. Joan. à Capistrano instantiam fecissent, in jus provocando præcedentiam; Nos quoque (admoniti) hæc, quæ hætenus dicebamus, digesta jam & impressa, Judicibus lustranda humiliavimus. Quo talis decisio prodiit: uti legitur in actis laudati Cap. Gen. sessione 12. nimirum.

2. *Provincia S. Joan. à Capistrano petit: primò: præcedentiæ locum relatè ad Provinciam Bosnæ Argentine. Secundo: ut ipsa habeat Locum in serie Provinciarum... Responsum Cap. Gen. fuit Ad primum. Satis provisum; & observandum Breve SS. Domini Nostri Clementis XIII. Ad secundum. Novam Provinciam S. Joan. à Capistrano insertam jam esse & numeratam reperiri in serie Provinciarum Ordinis...*

§. XI.

§. X.

Quorundam privilegiorum veterum nova approbatio, & confirmatio.

EXIBITIS nobis ex parte Fratrum, & Missionariorum, restitutæ nuper Provinciæ Bosnæ Argentine Legitimis documentis, in quibus continentur nonnulla privilegia, eidem Provinciæ, ejusque Ministro p. t. Provinciali à pluribus prædecessoribus nostris, totius ord. Minis. Generalibus, concessa, quæ videlicet privilegia sunt ut sequitur. *Primum*. Quod sex mensibus antequam finiatur triennium regiminis actualis, & p. t. existentis Ministri Prov. sui que diffinitorii, possit per diffinitorium, & discretorium ejusdem Provinciæ eligi in Commiss. Visitatorem unus propriæ Provinciæ Pater, qui nomine nostro, & juxta generalia Ord. statuta Visitationi, & celebrationi futuri Capituli Provincialis diligenter incumbat. *Secundum*. quod deficientibus in illis partibus, ob Turcarum Tyrannidem, tum Philosophiæ, tum Theologiæ studiis, in quibus adolescentes Fratres commodè valeant instrui, & erudiri, liceat ministris Provincialibus ob dictorum studiorum causam, eosdem mittere ad alias Provincias cismontanæ familiæ in Fidelium partibus constitutas. *Tertium denique*. Quod in casu urgentis necessitatis, vel Provinciæ, vel Christi fidelium Bosnensium, quibus ipsi spiritualiter inserviunt, liceat pariter cum litteris obdientialibus actualis Minis. Provinc. aliquem ex suis Fratribus ad hanc Almam Urbem, vel ad alias christianitatis partes destinare, prout negotii ratio postulaverit.

Nos propterea piis prædecessorum nostrorum vestigiis inhærendo, attentis maximè causis, quibus illi ad superius enarrata privilegia concedenda, & confirmanda permoti fuerunt, nempe locorum immani distantia, periculosa transmissione Epistolarum eorumdem Fratrum Bosnensium ad Super. Generales, & vicissim Superiorum generalium ad illos, ob itineris difficultates, & Turcarum perfidiam, quæ quidem causæ adhuc persistere, &

& perdurare noscuntur, omnia, & Singula supradicta privilegia iterum approbamus & confirmamus, ac virtute presentis Decreti approbata, & confirmata esse volumus, & declaramus. Ita tamen ut electus modò, ut præfertur Commissarius Visitator, quam citius Curiam Generalem nostram, tam de electione sua, quam de imminente, aut subsecuto Provinciali Capitulo, ac de statu Provinciæ diligenter informando certoret. Adolescentes præterea Fratres studiorum causa illi tantum ad alienas Provincias dirigantur, qui religiosis moribus præditi, spem exhibeant in scientiis, & litteris proficiendi. Singuli insuper, & non plures, si Clerici fuerint, in singulis provinciis destinantur, qui expleto studiorum curriculo illicò ad propriam Provinciam, per Ministros respectivè Provinciales remittendi erunt, nisi forte ad regendas Philosophiæ, ac Theologiæ Cathedras, prævia oppositione intercedente, ac Concurso idonei reperti fuerint, eaque de causa Superiorum Generalium consensu retineantur. Præcipimus tandem eisdem Bosnæ Argentinæ Provinc. Ministris, ut in expediendis, ut supra, Adolescentibus ad Christianitatis partes, sedulo invigilent illorum numerum pro viribus imminuant, atque ita bono Provinciæ propriæ consulant, ut aliarum quoque Provinciarum incommoda præ oculis habeant, & earundem Provinciarum quærelæ (quod retroactis temporibus non semel accidit) prorsus auferantur.

Datum Romæ ex Araceli die 1. Decembris 1758.

Fr. Clemens de Panormo Minister Generalis.

(L. S.)

De Mandato Reverendiss. in Christo Patris
Fr. Vincentius Scutari ex Diff. Gener. &
Sacretarius Gener. Ord.

Supradicta Privilegia visa appr. & Confr. Mantuæ 1. Junii 1762.
F. Paschalis à Varisio Com. Generalis.

CA-

CAPUT II.

De antiqua & moderna Consistentia Bosnensis Prov.

§. I.

1. **N**ON est intenti nostri in hac restricta Epitome Custodias, & loca enumerare, quæ Bosnensis Provincia antiquitus habuerat, hæc videri possunt apud Waddingum, & Haroldum. Jam verò supra cap. 1. §. 1. & sequentibus innuimus eam sub nomine Vicariæ, fermè coævam esse sacræ Religionis Seraphicæ, Natasque illi per plures prolifcasse, atque constitisse in pluribus Custodiis per diversa orbis regna dilatatis. Nam si illis, quæ Haroldus ex Waddingo ad an. 1540. num. xx. sexaginta Monasteriis, seu locis, quæ Bosnen. Vicaria habuerat anno 1400. in septem Custodiis, addas alia plura, per Bullam (citatum cap. 1. §. 1. num. 2.) Eugenii IV. adscita, non modò attigisse, sed profectò transgressam numerum centenarium miraberis.

2. Minusque est intenti nostri merita, frugive labores extollere, legi hæc possunt in innumeris Bullis Pontificum cum in *Anich*, tum in libello *Pastor Bonus*, Waddingo, & alibi. Nec non Regum, & Principum Diplomantibus, ac diversis scriptis. Unicum placuit hic præclarum testimonium apponere Stephani Regis, quo & ejus pietas in S. Fidem Catholicam, & devotio in Ecclesiam Romanam; & Testimonium in Religiosos Fratres tamquam fidei inveciores, propagatores &c. Et est ut sequitur.

D

Nos

Nos Stephanus Thomas Dei Gratia Rasciæ, Serviaë,
Bosnensium, sive Illyricorum, Primordiæ, par-
tium Dalmatiæ, & Corbaviæ Rex &c.

Dilecto, ac fideli nostro Magnifico Domino Comiti Radivojo
Uladmirovich Judici Curiaë Nostræ, ac præfecto perpetuo
Naronæ.

Quemadmodum magnæ Nobis curæ, & providentiæ esse
debet Fides, observatio Religionis, & cultus Dei Opti-
mi Maximi, Sanctæ Matris Ecclesiæ à *Divis Patribus San-
cti Francisci veluti per manus Nobis tradita, & instituta*,
ita nihil nobis magis in voto est, quam ut ea omnia ulterius
sub imperio Divinæ ordinationis Nobis credito, sincerè, piè,
& recto ordine per omnes subditos Nostros observentur, ut
promulgata Dei, qua à multis jam Annis ob scelera commu-
nia vexantur indignatione, pericula jamjam imminencia procul
vitari, & Respublica Christiana in pacem, quietem, & tran-
quillitatem Deo nobis propitio catholicum ritum reponi pos-
sit. Id autem Nobis spontè, ex dignitate, & officio Nostro
regio facere volentibus, fideliumque Nostrorum omnium Ordini
istius Regni Bosnæ, ex Consilio prius Pagi Nostri Co-
gniz edito, cui etiam Tu, ut scis, interfuisti, missæ supplica-
tiones non minimum addiderunt incitamentum. Supplicatum,
ut scis, fuerat humilimè, ut hæreses illas, quæ ubique in Re-
gno Nostro non pullulare modo, sed etiam jam invaluisse di-
cerentur, extirpandas esse juberemus, & eos qui à vero Dei
cultu, Ecclesiæque Orthodoxa diversis falsis in pessimum alio-
rum Christi fidelium exemplum imbuti essent doctrinis, resi-
piscerent, & ad veram Religionem, atque à tot sæculis appro-
batæ Ecclesiæ institutionem reverterentur, omnibus remediis ar-
cendos, puniendosque curaremus. Quamobrem volumus, & Fi-
delitati Tuæ firmissimè sub indignationis Nostræ pœna com-
mittimus, quatenus, si quos tales in isto Regno Bosnæ, & in
Comitatu Tuo Naronæ esse cognoveris, qui hæreses, falsam-
que

que doctrinam, veterique institutioni alienam, aut sectari,
aut docere audent; eos sine cuiuspiam personæ quæ-
cumque hæc, & quocumque in Magistratu, & dignitate sit po-
sita delectu, absque omni favore, perquirere, & omnibus op-
portunis modis castigare debeas, & tenearis. Nam si secus fe-
ceris, præterquam quod Deum Optimum Maximum graviter
offendes, Nobis, ac universo Regno obsequium ingrattissi-
mum præstabis; secus igitur nequaquam sis facturus. Vale.

Datum Vissokii prima die Julii 1450.

(L. S. R. B.) Stephanus Rex.

(L. S. S. M.) Antonio Giuraj Coad. Pret. di Sebenico
hà fatto copiare, ed in fede Sottoscritto, e Sigillato.

3. Sat est igitur dixisse, hanc prolificam Provinciam anti-
quitus, qua Vicariam, dilatasse tentoria sua, finesque suos
eatenus fecisse longos, quatenus nulli secunda, quin, quoad
extensionem limitum saltem in Europa cunctis prima equidem
dici quiverat illis temporibus antiquis. Sed missis iis locis,
quæ in aliis Regnis, & ditionibus habuerat, & in quibus Fi-
lias procreaverat, ut diximus cap. 1. Nec in præsentiarum ad
se spectantibus, nisi spectentur ut ejus Natæ.

4. Fatemur illam totam nunc consistere in solis tribus
Conventibus, nimirum S. Joannis Baptistæ de *Suttiska*. S.
Spiritus de *Fojnicza*. & S. Catharinæ Virg. & Martyris de
Kressivo. (*Hic tamen hoc ipso anno 1765. in ipsa die Re-
surrectionis Domini, hæu! circa finem Sacri Majoris Cantati
devorationi ignis cessit casu infortuito, ita, ut præter me-
liora suppletis Sacræ, nihil prorsus eripi potuerit, sed
Conventus cum Ecclesia sunt concremata in integrum. Spe-
ratur tamen pietate fidelium iterum &c. dummodò acquiratur
Diploma Imperatoris Jus dicentis; circa quod adlaboratur*)
Atque sex Residentiis, videlicet, S. Michaelis Archangeli de
Vavesh. B. V. Mariæ ad Cælos Assumptæ de *Travnik* (*Her-
bosæ*) Nativitatis ejusdem de *Savalio*. S. Michaelis Arch. de

Ivanska. S. Petri de *Salinis*. & S. Joannis Bap. de *Jajce*. Numerat verò Parochias Triginta duas: In quibus Religiosi Sacerdotes hujus Provinciæ cum ut Missionarii; tum ut Parochi Spiritualia Christifidelibus administrant: dependenter utique, (quo ad Parochialia) ab Illustriss. & Reverendiss. Ordinario; Qui ad præsens est Illustriss. & Reverendiss. D. F. Paulus draghichievich, natione Bosnensis, Episcopus Diamentis: In Bosna verò Vicarius Apostolicus S. Sedis. Vigesima tertius assumptorum ex Religiosis hujus Prov. ad Pontificiam dignitatem.

5. Si miraris Prolificam hanc Provinciam aded in præsentiarum pauca numerare Monasteria, non tædeat lustrare ea, quæ cap. 1. §. 4. & sequentibus diximus: atque sequentia quoque, illicò illi, deposita admiratione, compatieris.

§ II.

De Monasteriis qua combustis & destructis à Turcis, qua ob tyrannidem à fugientibus FF. desolatis.

Supra cap. 1. §. 2. n. 3. jam diximus, quod in ipso primo impetu Turcarum ad 30. loca Fratrum fuerint destructa. An hæc omnia fuissent Monasteria, vel verò simplicia duntaxat hospitia, hæreo. Hoc tamen, quod jamtum ante annum 1463. quo Regnum Bosnæ ditioni Turcarum cessit, hi per irruptiones bellicas combussere, & destruxere 16. Monasteria, tam certum est, quam quod certissimum, utpotè indigitatum in Bulla Eugenii IV. data Bononiæ 1437. Septimo idus Decemb. In qua Pontifex, compatiens calamitatibus FF. Bosnensium, concedit illis facultatem ædificandi Monasteria in Hungaria, & alibi. Verumtamen nec singula loca, ubinam extabant hæc Monasteria, nec destructionis singulorum epocha nobis occurrunt. Itaque in quantum occurrunt, intantum indigitabimus, licet nonnullorum ne vestigia quidem appareant ad præsens. Fuerat igitur quondam in Bosna.

1. Monasterium in *Milesevo* (apud Horol. de Milo) ædificata-

ficatum à Stephano Bano, in quo & sepultus est.

2. In Insula *Osign*, ædificatum FF. Bosnensibus à D. Comite Radasio Vladmirovich 1380.

3. In *Vesela Straxa* apud Skopje. In quo Rex Bosnæ Ostojja, anno 1406. præsentia sua decoravit comitia provincialia Fratrum.

4. In *Skakava*, inter Savum; & Salinas. Apud Harol. legitur *skachova*.

5. In *Ussora* prope fluvium ejusdem nominis: non longe ab Urbe Thessagn.

6. In *Lasva*, prope Civitatem Travnik: apud Harol. legitur *Lasciovia*.

7. In, aut prope Urbem *Jajce*. Hoc monasterium in divisione Bosnæ Croatia à Bos. Argentina illi cesserat, in quo & Cap. Provinciale celebrarunt 1523.

8. In, aut prope. *Glamoç*, quo eodem nomine & Monasterium etiam apud Harol. vocitabatur.

9. In *Ostarvicza*. Apud Harol. leges *Harastolicza*.

10. In *Zvornik*. Quod depopulati Turcæ destruxerunt anno 1533.

11. In *Kognicz*, quod ruinæ cessit an 1534. Nota Bene: eo tempore tyrannis Turcarum solo æquavit alia quoque 4. Monasteria: Nimirum, *Kresseviense*: *Vissokiense*: *Fojnicense*: & *Suttiscense*. At hæc 4. iterum reædificata fuere. Quinimmo *Vissokiense* si excipias, alia tria ad hæc usque tempora permanent. Sed hoc anno 1765. quid acciderit *Kresseviensi*, vide præcedenti §. num. 3.

12. In *Mostar*. Quod ob receptum à Patribus Dom. Danielelem Episc. Duvnens. quem Turcæ insectabantur, clamque dimissum ad fugiendum, ijdem Turcæ sunt depopulati, & solo æquaverunt, 1563.

13. In *Gliubuski*. Quod eodem tempore, & ob eandem causam, ob quam mox dictum, Turcæ sunt depopulati, & destruxerunt, anno 1563.

14. In *Modriça*. Quod Fratres impotes tolerare aggravia, & Tyrannidem deferentes, fugerunt ad partes Cæsareas cum sacra

- 30
 cra supellectili, usque ad hodiernum retenta in djakovo. 1685.
 15. In *Argentina*. Quod ob immanem persecutionem Religiosi reliquerunt an. 1689.
 16. In *Plumbo*. ubi Miraculosissima Imago fuerat B. V. M. Quod ob eandem causam, ut mox dicti, desolatum est. 1687.
 17. In *Visoki*. Quod Fratres ære Turcico gravati deserentes, fugerunt Gradiskam cum sacra supellectili, quam Gradiscenses redemere soluto Turcis debito. Anno 1688.
 18. In *Gradov Vahr*. Quod eodem anno 1688. fuit desolatum.
 19. In *Salinis* inferioribus. Quod FF. deserentes fugerunt ultra Savum cum Cæsareo grassante milite, an. 1690.
 20. In *Rama*. Quod ob infestationem Latronum, & aggravia Turcarum dereliquerunt FF. & refugerunt in Dalmatiam sub Sijgn. cum sac. Supellectili (usque in hodiernum) 1685.

§. III.

Catalogus Vicariorum.

Licet Provincia Bosnensis ortum habuerit, ut diximus cap. 1. §. 1. jamtum tempore D. Bonav. imò, ante, utpote: quæ suo tempore jam in 7. Custodias excreverat, sub nomine Vicariæ. Nihilominus nulla diligentia juvit in investigando, quo minus me fugiant Vicarii, qui eam rexerant à principio usque ad Generalatum P. Gerardi Odonis. At ex. post, quos reperi, hos numero. Igitur.

1. P. Peregrinus de Asculo (alibi lego de Saxonia) à mox laudato Min. Gen. missus anno 1349. Secundus quem offendi est.
2. P. Marinus (aliis Marianus) Hunc constat celebrasse comitia Provincialia in *Vesela straxa*, quibus interfuit Rex Ostoja. An. 1406.
3. P. Bartholomæus ab Alvernia. Missus à Reverendiss. P. Antonio Pyretto Min. Gen. An. 1407. Hunc asserit P. Gonzaga gubernasse Vicariam annis 40. & obtinuisse Bosnam decorari

corari titulo Provinciæ, quorum mihi probatur neutrum, ut dixi cap. 1. §. 1. n. 5. & constat ex seq.

4. P. Jacobus de Monte Prandone (D. Jacob. de Marchia) fuit missus in Bosnam, qua Vicarius an. 1438. juxta Harol. ad eundem annum.
5. P. Fabianus de Bachia, ut Vicarius Bosnensis, institutus fuit Inquisitor hæreticæ pravitatis ab Eugenio IV. summo Pont. 1444.
6. Pr. Michael de Jadera. Hoc constat ex quodam Decreto Stephani Regis Bosnens. Signato in Kognicz an. 1446.
7. P. Philippus à Ragusa. Constat ex litteris Calisti III. signatis 21. Apr. 1456.
8. P. Bernardinus de Fossa. Missus à Reverendiss. P. Marco de Bononia Min. Gen. an. 1464.
9. P. Dominicus de Boniffa (aliis de Goniffa) hic quoque missus ex Italia an. 1497.
10. P. Angelus ab Herbosa. Hunc Haroldus dicit à Verbosa, ponitque eum qua Vicarium mortuum esse Fojnica in conceptu Sanctitatis. Vide Harol. ad an. 1458.
11. P. Petrus de Bosna, institutus fuit Vicarius in Cap. Gen. Observantium Mediolani, an. 1498.
12. P. Antonius à Jezero gubernabat qua Vicarius annis immediatè præcedentibus divisionem Bosnæ, in Provinciam Bosnæ Croatiae, & Bosnæ Argentinae.

§. IV.

Catalogus Minis. Provincialium Bosnæ Arg.

JAm præcedenti cap. §. 2. innuimus Bosnam fuisse divisam in Prov. Bosnæ Croatiae, & Bosnæ Arg. anno 1514. Et ab hoc anno usque ad 1568. duos dumtaxat Provinciales reperire potui: Nimirum P. Stephanum Cuşich: qui anno 1523. captus à Turcis cum aliis 10. FF. in via profugit, reliqui fuere necati, & 5. Monasteria solo æquata. Et P. Petrum à Cetina, qui an. 1559. institutus fuit Inquisitor hæreticæ prav. qua Min. Prov. Bosnæ Argentinae.

Por-

Porro utrum ante primum : post secundum , ac inter illos alij fuerint , nec ne ? hæreo , quia non reperi . Probabilius tamen dico non fuisse , propter rationem datam cap. 1. §. 2. Igitur .

1. P. Stephanus Kuçich . 1523.
2. P. Petrus à Cetina . 1539.
3. P. Martin. Kovaçich . 1568.
4. P. Anton. Matkovich . 1571.
5. P. Gregor. à Duvno 1574.
6. P. Gregor. Kuçich . 1578.
7. P. Mattheus à Kognicz . 1581.
8. P. Marian. Aglinich . 1584.
9. P. Franc. Balichevich . 1587.
10. P. Petr. à Gradov Vahr . 1590.
11. P. Marian. Aglinich . secundò . 1593.
12. P. Gregorius Masnovich . 1606.
13. P. Antonius Milanovich . 1599.
14. P. Stephan. Zlatarich . 1601.
15. P. Jacob. à Slapnicza 1605.
16. P. Elias Cfakalovich 1608.
17. P. Martin. Bilavich . 1611.
18. P. Gregorius Masnovich . 1614.
19. P. Thomas Ivkovich . 1717.
20. P. Lucas Kaçich . 1620.
21. P. Marian. Olovçich . 1623.
22. P. Thomas Ivkovich . secundò . 1626.
23. P. Andreas à Kamengrad . 1629.
24. P. Martin. à Bargule 1632.
25. P. Nicolaus Brankovich .
26. P. Marian. Maravich . 1638.
27. P. Martinus à Rama 1641.
28. P. Petrus Lipglianovich . 1644.
29. P. Michael Bogherich . 1647.
30. P. Matthæus Benlich . 1650.
31. P. Philipp. à Tarnovci . 1653.
32. P. Georgius Dulgerovich . 1656.

33. P. Franc. Ogramich . 1659.
34. P. Franc. Miletich . 1662.
35. P. Georgius Shabich . 1666.

Hic obiit anno . 1.

36. P. Thomas Juraich . 1667.
37. P. Georgius Kovaçich . 1669.
38. P. Anton. à Travnik . 1672.
39. P. Marcus à Vasiglevo . 1675.
40. P. Gregorius ab Imota . 1678.
41. P. Andreas à Duboçacz . 1681.
42. P. Antonius. Vladmirovich de Gabela . 1684.

Obiit anno 1.

43. P. Michael Radnich . 1685.
44. P. Gabriel Stanich . 1690.
45. P. Paulus Kaçich . 1693.
46. P. Fran. Budalich . 1696.
47. P. Franc. à Travnik . 1699.
48. P. Gregorius Gabrich . 1702.
49. P. Marcus Bulaich . 1705.
50. P. Andreas ab Imota . 1708.
51. P. Petrus Pastirovich . 1711.
52. P. Petrus à Lafva . 1714.
53. P. Philip. Shurkovich . 1717.
54. P. Andreas à Kuttieva . 1720.
55. P. August. à Salinis . 1723.
56. P. Paulus Nicolich . 1726.

Moritur an. 1.

57. P. Simon Thomassevich . Vic. P. 1727.
58. P. Joannes à Straxemano . 1729.
59. P. Anton. Markovich . 1732.

Divisa est Prov. SS. Redempt. à Bosnen.

60. P. Lucas Karaghich . 1735.
61. P. Joannes à Sirmio . 1738.
62. P. Philip. ab Occhjevja . 1741.
63. P. Franc. Ivanovich . 1745.
64. P. Petrus à Baja . 1748.

65. P. Joseph. à Valkovar. 1751.
 66. P. Antonius Baçich. 1754.
 Divisus est sub hoc, Prov. S. Joan. à Capistrano à nostra,
 itaque per Breve.
 67. P. Marcus à Dobretichi. 1758.
 68. P. Franc. Bogdanovich. 1762.
 69. P. Bonaventura Benich. 1765.

§. V.

*Catalogus Episcoporum, qui assumpti fuere ex Religiosis
 hujus Prov. Bosnen.*

1. P. Blasius Kovaçich à Cressevo. Ep. Bosnens. circa Anno 1543.
2. P. Thomas Skoroevich à Tessevo. Ep. Bosnens. 1556.
3. P. Antonius Matkovich. Episc. Bosnensis. 1573.
4. P. Daniel Vladimirovich episcopus Duvnensis. 1561.
5. P. Nicolaus Ugrinovich. Ep. Semedriensis. 1588.
6. P. Franciscus Balichevich à Riçicza Ep. Bosn. 1588.
7. P. Anton. à Pofega. Ep. Skardonæ, postea Bosnens. 1613.
8. P. Petrus à Salinis. Ep. *Sophie*. 1624.
9. P. Thomas Ivkovich. Ep. Skardonæ. Admin. Bosn. 1626.
10. P. Bartholomæus Kaçich Ep. Makarskæ. 1615.
11. P. Hieronym. à Varesh. Ep. Drivastensis. 1635.
12. P. Thomas Pilash. Episc. Bosnensis. 1639.
13. P. Petrus Kaçich. Episc. Makarskæ.
14. P. Marianus Maravich. Ep. Duvnens. postea Bosnens. 1645.
15. P. Paulus, Mofugljanin. Ep. Skardonæ. 1640.
16. P. Paulus Passilovich. Ep. Skardonensis. 1642.
17. P. Marianus Hibriffimovich. Ep. Belgradens. 1650.
18. P. Matthæus Benlich Ep. Belgradensis. 1651.
19. P. Matthæus Bergajakovich Ep. Belgradensis. 1679.
 Consecratus Romæ. Obiit Anconæ, non pervenit &c.
20. P. Marianus Lissgnich. Ep. Makarskæ. Obiit. 1786.
21. P. Nicolaus à Plumbo. Ep. Bosn. Djakovæ occisus. 1670.

22. P. Matthæus Delivich. Ep. Bolin. V. Apos. in Bosna 1735.
 23. P. Paulus Draghichevich. Ep. Dium. V. Apos. in
 Bosna, quam ægregiè adhuc spiritualiter regit àb anno,
 quo consec. fuit Jaderæ. 1741.

§. VI.

*Catalogus Scriptorum Bosnen. Provinciæ: qui opera
 Typis dederunt.*

I.

P. Joannes Bandilovich Evangelia & Epistolas Illyricæ lin-
 guæ reddidit.

II.

- P. Paulus Passilovich edidit Illiricè libellos,
 1. Titulo: *Naslagegne duhovno*.
 2. Titulo: *Czvit Krispostij dubovnij*.

III.

P. Michael Radnich Illyrizavit insigne opus Didaci Stella
 de contemptu mundi.

IV.

P. Stephanus à Jajce typis dedit Conciones in omnes Do-
 minicas & Festa per annum: Ac doctrinam Christianam
 cum instructione pro pænitentibus Illyricè.

V.

P. Matthæus Divkovich in Dominicas & festa conciones. Ac
 Libellum in quo doctrina Christiana, & quidam versus Il-
 lyricè.

VI.

- P. Joannes Angich codicem.
 1. Titulo: *Svitlost Karstjanska*, Illyricè.
 2. Titulo: *Vrata Nebeska*, Illyricè.
 3. Titulo: *Thezaurus Indulgentiarum*, Latine (suspensus.)

P. Franc. à Themisvar Libellum, Titulo *Pastor Bonus*.
 Latine.

VIII.

P. Antonius Bachich Librum Moralem, Titulo *Istina karstjanska* Illyricè.

IX.

P. Laurentius à Buda opus, Titulo *Uzao usgane gljubavi serafinske* Illyricè.

X.

P. Thomas Babich Illyricè explicavit rudimenta grammatice pro incipientibus. Item libellum Titulo: *Czvit razlikoga mirisa duhovnoga*.

XI.

P. Laurentius à Glibuski egregiè illyrizavit Grammaticam ex Emanuele, aliisque. Item brevem doctrinam christianam, & cantilenas aliquas spirituales illyricè.

XII.

Pr. Stephanus Villov. Dyalogum edidit inter Theodorum Schismaticum, & Franc. Catholicum. Exordio quidem lepidum, at prosecutione Auctor ostendit se Theologum, nulli eruditissimorum secundum.

XIII.

P. Nicolaus Kessich, Recedit Evangelia Illyricè, Addens singulis orationes concinnas ex germanico idioma ad Illyricum traductas.

XIV.

P. Hieronymus Lipovčich, Quosdam serm. morales alicujus Episcopi Hungari illyrizavit.

XV.

P. Antonius Papučich, edidit 7. Conc. Panegyricas in 7. festa B. V. M. Illyricè.

XVI.

P. Lucas Cilich, recedit quemdam preclarum libellum asceticum, Titulo: *Reda via ad Calum*.

XVII.

P. Hieronymus à Rama, edidit Libellum Titulo *Put krina* Illyricè: in quo elegantissimæ instructiones, & meditationes exercendi Viam crucis. Hic cum reverentia nominandus Pater, postquam divisa est Provincia (cujus extitit L. Min.

Min. Provincialis) SS. Redemptoris à Bosnensi, edidit eruditissimarum concionum Tomos tres super doctrinam Christianam. Præcepta Decalogi. Et 7. Sacramenta, ubi altissimam doctrinam cum claritate explicationis ad captum plebis mirabiliter conciliavit.

XVIII.

P. Philippus ab Ochievja luci dedit sequentia opera.

1. Titulo: *Koristan nauk dillovati molitvu od pameti* Illyricè.
2. Titulo: *Kratak način siniti put kriza*. Illyricè.
3. Titulo: *Testimonium Bilabium*. quidam ser. panegyrici Latinè, & Illyricè.
4. Titulo *Nediglnik Dvostruk*. Bini serm. in omnes dominicas.
5. Titulo: *Svetgnjak*. serm. in festa.
6. Titulo: *Od uzame*. pro Parochis, & missionariis Bosnensibus multa brevia, & parata cum super doctr. Christ. tum super Evangelia. Brevissimis sermonibus congesta.
7. Titulo: *Epitoma Vetustatum Provinciae Bosnensis*. Et est Hæc ipsa.

Probabile est alios plures scriptores ex hæc prodidisse Provinciam, qui me fugiunt.

§. VII.

Catalogus Provinciarum Cismontane familie tantum.

Non ingratum fore legentibus arbitratus, addo hunc Catalogum Provinciarum juxta locum præcedentiæ, qui cui-libet competit, & observatur in cap. Gener. uti in cap. Gen. Mantuano, cui interfui, observavi. Olim dispositum à Rendiss. Fran. Gonzaga. Et nupperrimè à P. Carolo Maria Perusino, in reimpressione chronologiae ordinis in calce positum: Adjunctis novis Provinciis.

1. Seraphica Observantium, quae
Caput est, & mater omnium.	35. Vallis Næthi Obser.
2. Romana Obser.	36. Bavariæ Refor.
3. Marchiæ Anconit. Obser.	37. Poloniæ Majoris Obser.
4. Tusciæ Obser.	38. Russiæ Obser.
5. Bononiæ Obser.	39. Seraphica Refor.
6. Venetiæ Obser.	40. Romana Refor.
7. Genuæ Obser.	41. Marchiæ Anconit. Refor.
8. Mediolani Obser.	42. Tusciæ Refor.
9. Principatus, seu Terræ La-
boris Obser.	43. Bononiæ Refor.
10. 7. Mart. in Calabr. Obs.	44. Veneta Refor.
11. Siciliæ Obs.	45. Genuæ Refor.
12. S. Nicol. Barenfis Obs.	46. Mediolanensis Refor.
13. S. Bernar. Aquilæ Obs.	47. Principatus, Terræ laboris
Refor.
14. S. Angeli Obs.	48. 7. Mart. in Calabria Refor.
15. Dalmatiæ Obs.	49. Siciliæ Refor.
16. Candiæ Obs.	50. S. Nicolai Refor.
17. Carniolæ Refor.	51. S. Bernard. Aquilæ Refor.
18. Austriæ Refor.	52. Corsicæ Refor.
19. Bohemiæ Refor.	53. Brixie Refor.
20. Poloniæ minoris Obser.	54. Basilicatæ Refor.
21. Corsicæ Obser.	55. Terræ laboris Refor.
22. Ragusæ Obser.	56. Calabriæ Refor.
23. Brixie Obser.	57. S. Didaci Refor.
24. Basilicatæ Obser.	58. S. Thomæ Refor.
25. SS. Salv. Hungariæ Refor.	59. Vallis Mazariæ Refor.
26. Bosnæ Argentinæ Obser.	60. Vallis Næthi Refor.
27. S. Mariæ in Hung. Refor.	61. Poloniæ Majoris Refor.
28. Terræ Laboris Obser.	62. Tridentina S. Vigili Refor.
29. Tyrolis Refor.	63. S. Ladislai Obser.
30. Calabriæ citra Obser.	64. Bulgariæ Obser.
31. Albanæ Obser.	65. Lithuanæ Obser.
32. S. Didaci Obser.	66. Transylvaniæ Refor.
33. S. Thomæ Obser.	67. S. Ant. Liciensis Obser.
34. Vallis Mazariæ Obser.	68. SS. Redemptoris Obser.
	69. Rusciæ Refor.

72. S. Joannis à Capistrano. Obser.

Custodia unica Terræ S.

Extant insuper in Regno Neapolitano duæ Provinciæ Discalceatorum, scilicet, S. Petri de Alcant. Neapolis. & S. Pascalis Licii, divisa à mox dicta, sed numerantur cum Provinciis Discalceatorum Ultramontanis.

CAPUT III.

De solo Regni Bosnensis.

1. **V**Alor, & qualitas hujus Regni minus profecto cognita sunt orbi, quam ut describere ea, sincere licet, avdeamus, quin hyperbole, & ingeniosum comentum Criticis videatur. Obscurata quippe à Tyranno jus dicente, ab Historicis, Geographicis, & Cosmographicis, utpote expertibus harum partium, pessumdantur, & per transeanam plerumque tanguntur. Quo fit, ut valorem Soli hujus intestinum, tacentes, asperitatem dumtaxat Montium, atque inamantatem describere conentur. Ast qui experientia magis quam Historicorum relationibus foret instructus, justificaret profecto sequentia.

Bosnam igitur abundare montibus concesserimus; Sed falluntur, qui hos montes arbitrantur esse montes Gelboe. Bosna quippe abundat non modò montibus, sed planiciebus quoque, & quidem utrisque fertilissimis. Nam nulli montes extant in Bosna (præsertim inferiori, quidquid sit de Superiori, de qua infra) qui pratis nemoribusque, mira varietate sibi infertis, non ditantur, & rivulis aquarum viventium irrigati visum non oblectant, animumque exhilarant. Nulla flumina, quæ utriusque Campis, agrisque excultis, cum planis, tum colliculosis non stipantur fertilissimis. Nec æstimetur dictu incredibile, nonnullis ex montibus flumina emanare aurifera. Dicant Epyrotæ, qui, utpote gnari eluendi ex arenis auri artis, sæpè, Sultani facultate instructi, veniunt hoc auro ditandi. Pisces non flumina dumtaxat majora, sed torrentes quoque delitiosissimos procreant. Vineis copident Bosna inferior (non item superior)

parcior est, verumtamen non quia inepta, quinimò loca illi sunt apuissima omnigeni procreandi vini, sed quia talis est dispositio, & velle Dominorum jus dicentium. Decætero Bladorum, Olerum, Pomorum, Pyrorum aliorumque id genus (paucæ, quæ hiemalem rigorem non tolerant, si excipias) copia frequentissima, speciesque innumeræ. Pecudibus, non minus ac pascuis pro æstivo, & pratis in queis fenum colligitur pro hiemali eorum nutrimento, abundat omnigenis. Aquæ non modò frequentissima, quæ haustu, utpote è vivis fontibus, ut præfertur, scaturientes, lassos recreant. Sed dantur quoque pluribus in locis Acidæ quæ iudicio Medicorum hac transeuntium, & in Aula Præsidum commorantium (cui moratus est per plures annos famosissimus D. Dominicus Castelli) sunt præstantissima: Quocirca è Christianitate quidam viri Nobiles, suavis eorumdem Medicorum, adventitantes, non visu modo, sed haustu quoque sanandi gratia eas sunt dignati, juxtaque hærentes per plures septimanas eis usi, præcipue loquendo de illa, quæ mirabili bullitu scaturit juxta fluvium *Leponicza*, non longe à Taberna, quæ ab eadem aqua sumpta nomenclatura, vocatur *Kiselihan*, id est, *Taberna Accida*, constructa in medio viæ Regiæ inter Saralium, & Travnik (In hoc secundo loco est sedes Præsidis *Passæ*) Dantur item pluribus in locis Therma, non calidæ damtaxat, sed ferventes planè ac bullientes, prælaudatis Medicis tam miræ virtutis probatæ, atque activitatis in morbos, ut Monarcha noster, si Christianorum morem Principum gereret, ingentes ex illis derivaret proventus. Hoc idem dicendum est de metallis: enim verò, quot montes & valles, tot fermè loca metallifera est reperire in Bosna, inculta cæteroquin, ob secretam politiam, statusque rationem. Ausim dicere, in Regno Bosnæ dari mineralia omnigena, & vix crediderim dari metallum, quo soli Bosnensis viscera carent: Verumtamen ferrum cum calybe in abundantia copia eruitur, fabricatur, atque ad exteras partes educitur. Subinde etiam auripigmentum, & mercurius, sed in copia minori. Demum in Salinis tam Superioribus, quam Inferioribus, & alibi quoque sunt Putei subministrantes in abundantia aquam

sal-

falsam viridi subflavo colore nitentem, quæ artificiose recocia optimum sal tribuit eatenus candidum, quatenus ni gustes, à candido saccharo distingves nusquam, cujus salis nobis est in pluribus locis. Neque desunt loca multis probata ubi possent aperiri fodinæ salis petrei, non minus ac Sulphuris, ac variorum metallorum, sed politia, ut præfertur, jus dicentium super his altum indicit silentium. Verbo dicendum: Bosnam privari re nulla ad commode sustentandam vitam humanam, abundare verò iis, quibus ararium Principis gliscere posset. Verumtamen quia hæc omnia, ut supra diximus, obscurata delitescunt, floccipenditur hoc Regnum à Principibus Christianis, desiderabile cæteroquin. Orem deplorabilem! Vel fortassis percelluntur umbra multitudinis Arcium, quæ tamen præ præsentia arte militari, nullius valoris (paucissimas si excipias) sunt.

2. Diximus: *multitudinis Arcium*. Ne cui ergo ridiculum appareat hoc effatum: cum paucissima hujus Regni Fortalitia sint nota exteris, placuit nominatim ea, quæ murata sunt, & milite præsidario munita more Turcico, qualiacumque illa sint.

Arces & Urbes in Bosna inferiori ab oriente ad occidentem.

Zvornik.	Kottorskò.	Priedor
Srebarnicza.	Tessagn.	Vakup.
Saralium.	Derventa.	Kamengrad.
Salinæ infer.	Travnik.	Samski-most.
Sokò.	Prussacz.	Novi.
Srebarnik.	Jajce.	Kruppa.
Gradašiacz.	Giulisar.	Bilaj, vel Belaj.
Gračianicza.	Kottor.	Kgliucs.
Vranduk.	Bagnia-Luka.	Petrovacz.
Xepcie.	Kozaracz.	Ostarvicza.
Dobuj.	Dubicza.	Glamocs &c.

F

Ar-

Arces, & Urbes in Bosna Superiori.

Nikshich.	Stolacz.	Mostar.
Spix.	Trebigne.	& alia
Nevesigne.	Blagaj.	nonnulla.

Arces, & Urbes versus Cetinam, & primordiam.

Prozor.	Xupagniacz.	Gliubuski.
Kupres.	Livno.	& alia.

Arces, & Urbes versus Croatiam, & in eadem Croatia, quae Bosnensis Praesidis jus audiunt.

Biach	Brekovicza	Kladusa Minor
Sokolacz	Shturlich	Salsin
Izacich	Cetin	Bilasticza
Ostroxaz	Peech	Buxin
Drexnik	Kladusa Major	&c.

3. Concesserimus autem Nives in Bosna plerumque & cadere maturius, & tardius, praesertim in montibus, liqueferi: atque rigida frigora solere esse hiemali tempore: Sed lignorum abundantia, & hypocaustis, quorum usus, haec reparantur. Caeterum qui Civitatum, & Opidorum in planitiebus juxta flumina, & fluenta sitorum, ad minus aestivi temporis, amantitatem aeris, situs pulchritudinem, aurae sanitatem, aquarum viventium fontes; planitierum, quae dictis fluminibus utrinque adjacent, fertilitatem, Vallium prata; Montiumque, cum nemoribus, tum pratis confertorum venustatem &c. seorsim de promere niteretur, longior profecto illi sermo esset texendus quam intentionis nostrae est concludere in hac epitoma.

4. Quia vero in precedentibus Bosnam Inferiorem, & Superiorem saepe memoravimus, restat videndum, quid sit quilibet harum? Nam aliqui videntur Ducatum S. Sabae (qui idem

idem est ac Herzegovina) in suis descriptionibus separare à Regno Bosnae: Sicut & alii alia confinia admodum restringere. Veluti legimus nonnullos minores Scriptores modernos Croatas, fluvium Varbas asserere, quod Bosnam dividat à Croatia. Qua opinione admittenda Skopje, Jajce, & Bagnia-Luka, essent Civitates Croatiae; sed qui hoc esse potest, cum potius Regni Bosnensis Principalia sint loca? His tamen opinionibus nos bellum indicere non intendimus: Minusque ullos ex prelaudatis confutare; Sed potius omittere, ut quilibet in sentu abundet suo. Liceat tamen Scriptorum majorum ac veteriorum Sena nobis in medium proferre, atque auctoritates. Igitur. De Ducatu S. Sabae loquens Maurus Orbinus haec habet. *La famiglia de Cossacci ebbe il Ducato di S. Sabba nel Regno di Bosna* (Et infra media circiter pagina, inquit. *Onde il Rè di Bosna* (erat Tvariko) *volendo riconoscer di tanti servizi questo suo fedel Vajvoda Vulatko* (hic erat filius Comitum Udinarum, appellati Vuk) *gli donò quasi tutto quel Paese, che poi si chiamò Ducato di S. Sabba.*

Bosna igitur dividitur in inferiorem, & Superiorem. Haec Superior, cujus meminit etiam Sebast. Munst. Cosmog. lib. 4. Cap. 66. est pars Regni australis, cujus flumina currunt ad meridiem, & occidentem, ac labuntur in mare Adriaticum. Et haec idem est ac Herzegovina seu Ducatus S. Sabae. Bosna vero inferior appellatur pars Septentrionalis, cujus flumina currendo versus Septentrionem, & orientem in Savum influunt.

5. Porro fluvium Varbas non dividere Bosnam à Croatia (quam Unna potius dividit, quia Croatia inter Unnam, & Colapim sita est) Sed secare Bosnam quasi per medium, jam diximus supra Cap. 1. §. 2. n. 2. Et praeter rationes ibi datas dicendum, aut querendum: Si Croatia à parte occidentali Varbas fluvii esset, & non Bosna, qui possent veteres Scriptores Urbem Jajce caput Regni Bosnensis indigitare, cum sit sita ex parte occidentali dicti fluvii? hoc esset asserere Metropolim Bosnensem in Croatia. Avdiatur Munsterus: *Mahumetes avdita Jajce captivitate, quae illius Regni* (Bosnensis) *caput erat,*

44
erat, usque adeo indoluit &c. lib. cit. Cap. 27. Et in fine
ejusd. Cap. loquens de eadem Civitate Jajce: *Bosnensis*, in-
quit, *Regni hæc ante tempora nostra Caput erat.*

Falluntur itaque qui putant totam Bosnam ut Regnum contineri
in solis plagis utrinque fluvio ejusdem nominis adjacentibus:
Et hic error forsitan derivatur ex alio, quo putant, juxta
aliquos Scriptores Regni Bosnensis ac Nationis nomen deriva-
ri à Bosna flumine, ubi potius è contra se res habet. Bosna
quippe, & natio à Bessis promanat per mutationem aliquarum
litterarum, & additionem. Audiatur iterum Munsterus l. c.
Primo tamen notandum: Bessos fuisse gentem, quæ ab alia
pulsata fuit ex Bulgaria, de his Bessis loquens, ait: quod oc-
cupaverint à Drino flumine eam plagam, quæ inter Savum est,
& Mare Adriaticum: *Factumque temporum decursu, ut in
vocabulo gentis e mutaretur in o, & ex Bessis, fieret Bossis,
atque inde Bosna.* Quæ permutationes & corruptelæ semper in
mundo fuere, & etiamnum sunt. Numquid non corruptè Itali
Slavos seu Slavonios appellant *Schiavoni*: Et ab his Latini
seu Itali corruptè appellantur *Lacxmani*? Item num non cor-
ruptè, & perperam Germani omnes Illyros appellant *Racis*,
quasi omnes ex Rascia essent: Et ab iis appellantur *Svabis*,
quasi omnes ex Svevia essent? Neutrum approbandum; Sed
nec multum curandum, cum sint corruptelæ physicæ, utinam
morales emendarentur.

Bosna igitur, qua Regnum, cum floruit, plures Banatus,
& comitatus, aliaque Dominia, vel Provincias continebat. Et
conterminabatur ab oriente Drino fluvio, qui in Savum in-
fluit: A meridie statu Ragusino, & Primordia, quæ est una
zona protracta cis Mare Adriaticum: Ab occasu (juxta ali-
quos) Cætina, Montibus Corbaviæ, & Unna flumine.

Demum fateor hæc me dixisse in quantum indifferens diversa
legere licuit, non animo contendendi aut aliquem provocandi
ad æmulationem: Sed ut dixi dimittendi quemque abundare
in sensu suo. *Hodie confusi sunt Provinciarum fines, nec
expedire nova facile est:* inquit Sebast. Must. l. 4. c. 25. Et
bene dicit: Enim verò nullus est dubium quod Dalmatia olim

45
confundebatur cum Slavonia, & utraque cum Illyria: atque
extendebatur à Mari Adriatico usque ad Danubium, & à Car-
niolia inclusivè usque ad Græciam exclusivè: At verò nunc cum
Dalmatia, tum Slavonia singulas Provincias, nec multum gran-
des ambiunt: quidni, & de Bosna idem dicendum?

Et hæc est ratio, quæ dicitur, quod præter
aliquos Scriptores Regni Bosnensis ac Nationis nomen deriva-
ri à Bosna flumine, non potius è contra se res habet. Bosna
quippe, & natio à Bessis promanat per mutationem aliquarum
litterarum, & additionem. Audiatur iterum Munsterus l. c.
Primo tamen notandum: Bessos fuisse gentem, quæ ab alia
pulsata fuit ex Bulgaria, de his Bessis loquens, ait: quod oc-
cupaverint à Drino flumine eam plagam, quæ inter Savum est,
& Mare Adriaticum: Factumque temporum decursu, ut in
vocabulo gentis e mutaretur in o, & ex Bessis, fieret Bossis,
atque inde Bosna. Quæ permutationes & corruptelæ semper in
mundo fuere, & etiamnum sunt. Numquid non corruptè Itali
Slavos seu Slavonios appellant *Schiavoni*: Et ab his Latini
seu Itali corruptè appellantur *Lacxmani*? Item num non cor-
ruptè, & perperam Germani omnes Illyros appellant *Racis*,
quasi omnes ex Rascia essent: Et ab iis appellantur *Svabis*,
quasi omnes ex Svevia essent? Neutrum approbandum; Sed
nec multum curandum, cum sint corruptelæ physicæ, utinam
morales emendarentur.

FINIS
S. O. A. M. D. G.

Bosna igitur, qua Regnum, cum floruit, plures Banatus,
& comitatus, aliaque Dominia, vel Provincias continebat. Et
conterminabatur ab oriente Drino fluvio, qui in Savum in-
fluit: A meridie statu Ragusino, & Primordia, quæ est una
zona protracta cis Mare Adriaticum: Ab occasu (juxta ali-
quos) Cætina, Montibus Corbaviæ, & Unna flumine.

Demum fateor hæc me dixisse in quantum indifferens diversa
legere licuit, non animo contendendi aut aliquem provocandi
ad æmulationem: Sed ut dixi dimittendi quemque abundare
in sensu suo. *Hodie confusi sunt Provinciarum fines, nec
expedire nova facile est:* inquit Sebast. Must. l. 4. c. 25. Et
bene dicit: Enim verò nullus est dubium quod Dalmatia olim

Facultas Reverendiss. Superioris Generalis.

FRater Joseph Maria de Vedano Ordinis Minorum S. P. N. Francisci Lector Jubilatus, & in universa Cismontana Familia tam Observantium, quam Reformatorum, & Conceptionistarum Commissarius Generalis, & Servus.

Cum opus, cui Titulus: *Epitome Antiquitatum Provinciae Bosnae Argentinae* à R. P. Philippo ab Occhievia nostrae Observantis Provinciae Bosnae Lectore Theologo, & exministro Provinciali latino idiomate compositum, à duobus Patribus Theologis, quibus id commissum, revisum, & approbatum fuerit, vigore praesentium facultatem eidem concedimus, quatenus, servatis servandis, illud Typis mandare possit.

Dat. Romae apud Aram Coeli die 6. Septembris 1765.

F. Joseph Maria de Vedano
Commissarius Generalis.

De mandato Reverendiss. in Christo Patris
F. Jacobus Antonius Tusculanus Secret. Gen.

I N-

I N D E X

C A P U T I.

- §. I. **P**rovincia Bosnensis, qua Vicaria, tam antiqua, quam coeva est Sac. Religioni. num. 1.
Prov. Bosn. multas Natas est enixa n. 2. & seq.
Prov. S. Nicolai in Apulia ex Bosnensi prodivit. ibidem.
An Bosna titulo Provinciae fuerit insignita ante divisionem Bosnae Croatiae? num. 5.
- §. II. Provincia Bosnensis divisio in Provinciam *Bosnae Croatiae* & *Bosnae Argentinae*. pag. 6.
Quam miserabilis status FF. Bosnae Argentinae tempore divisionis cum Prov. Bosnae Croatiae? num. 3.
Quare haec illam praecedat Matrem? num. 4.
Quare nunc Carnioliae vocatur, non verò Bosnae Croatiae. n. 6.
- §. III. Bulgarię Provincia prodivit ex Bosnae Argentinae. Et Transylvania omititur. pag. 8
- §. IV. Provincia S. Caii (nunc SS. Redemptoris) prodivit ex Prov. Bos. Argentinae. pag. 9.
Prov. Bosnen. tripartitur, & quare tripartitio non substituit? num. 1. & seq.
- §. V. Provincia Bosnae Arg. enitur Provinciam S. Joan. à Capistrano. pag. 10.
Quam dolorosus hic postumus enixus Matri! num. 1. & seq. per totum.
- §. VI. Eatenus Prov. Bosnae Arg. passa est in ultimo partu, quatenus extincta est visa; sed mox resuscitatur. pag. 14.
- §. VII. Breve Pontificium, & Decretum Ministri Generalis restituentia Bosnae Arg. Provinciam in integrum cum juribus antiquis. pag. 15.
- §. VIII. Concluditur praeminentiam deberi omni jure Provinciae Bosnae Arg. super illam S. Joannis à Capistrano. pag. 21.
- §. IX. Vocata in jus praeminentia à PP. Provinciae S. Jo: à Capistr. deciditur in favorem Bosnen. pag. 22.
- §. X. Privilegia Bosnen. Provinciae, ex gratia Superiorum Gener. pag. 23.

C A-

C A P U T I I.

- §. I. De antiqua, & moderna consistentia Prov. Bos. pag. 25
 Preclarum testimonium Regis Stephani, scribentis ad Com.
 Radivojum Uladmirovich. n. 2. pag. 26.
 Quo magis antiquitus Prov. Bosnen. fuit dilatata, eo magis
 in presentiarum est restricta. ibi n. 3. & seq.
- §. II. De Monasteriis, quæ in Regno Bosnæ Q. fuerant, qua
 destructis, qua desolatis. pag. 28
- §. III. Catalogus Vicariorum, qua Vicariæ Q. pag. 30
- §. IV. Catalogus Minist. Provincialium Provinciæ Bosnæ Ar-
 gentinæ. pag. 31
- §. V. Catalogus eorum, qui ex Religiosis hujus Provinciæ Bos-
 nensis assumpti fuere ad Episcopatum. pag. 34
- §. VI. Catalogus Scriptorum Provin. Bosnen. qui opera Ty-
 pis dederunt. pag. 35
- §. VII. Catalogus omnium Provinciarum Cismontanæ familiæ,
 juxta ordinem præcedentiæ. pag. 37

C A P U T I I I.

De Solo Regni Bosnæ.

- Bosna, montuosa licet, dives est omnigenis mineralibus, fe-
 raxque totius rei ad sustentationem vitæ humanæ necessa-
 riæ. pag. 39. num. 1.
- Fortalitia murata, & præssidiata, quæ Bosnensis Præssidis
Passæ jus audiunt, numerantur. pag. 41 n. 2.
- Bosna non est Patria tam aspera, quin sit illi multifaria
 amænitas. num. 3.
- Bosna dividitur in Inferiorem, & Superiorem. num. 4.
- Fluvius Varbas non divit Bosnam à Croatia, ut quidam
 allucinantur, Sed fecat fermè per medium. num. 5.

